

Föreningen GRUVCENTRUM MOJSEN

Verksamhetsberättelse 2025

Ändamål för föreningen

"Gruvcentrum Mojsen är en ideell förening vars ändamål är att främja och utveckla bevarandet av gruvarbetarnas fackliga och sociala historia. I denna uppgift ingår att anordna utställningar och främja forskning om gruvsamhällena och om gruvarbetarnas betydelse för samhällsutvecklingen samt att tillvarata gruvarbetarnas kulturarv såväl nationellt som internationellt.

Föreningen ska verka för att besöksgruvan i Grängesberg iordningställs och utvecklas samt att främja kännedomen om gruvsamhället och dess gruvverksamhet."

Styrelse och revisorer

Ordförande: Olof Långberg

Kassör: Sven-Erik Källman

Vice ordförande: Stefan Johansson

Sekreterare: Håkan Anestedt

Ledamöter: Roland Berg, Thomas Gustafsson, Anders Hjalmar, Tommy Ohlson, Anders Lindström

Suppleanter: Kjersti Bosdotter, Bengt Andersson

Revisorer: Ulf Carlson, Kalle Johansson

Revisorsersättare: Sam Davidsson

Senior rådgivare: Roland Berg

Styrelsen har under året genomfört fyra protokollförda sammanträden.

Årsmöte

Gruvcentrum Mojsen genomförde sitt årsmöte lördagen den 12 april 2025 i Mojsens lokaler.

Medlemmar

Föreningen har cirka 40 enskilda medlemmar. En central organisation:

IF Metall och två regionala organisationer: IF Metalls avdelning Bergslagen och ABF Dala Finnmark är medlemmar.

Personal

Verksamheten i föreningen har till övervägande del skötts på frivillig och ideell basis.

Arbete med Mojsens arkiv och material har genomförts av styrelsen torsdag förmiddagar under den del av året Mojsen inte haft sommaröppet.

Föreningen har för att hålla Mojsen öppen under sommaren haft tillgång till sommarjobbade skolungdomar. Sommaröppet har omfattat perioden från andra halvan av juni månad till första halvan av augusti månad totalt nio veckor.

Rekrytering av sommarjobbare har gjorts av Ludvika kommun. Kommunen står direkt för lönekostnaden.

Under sommaren 2025 anställdes en person att sköta arbetsledning av säsongens sommarjobbare. Planen var att hantera arbetsledning vid Mojsen, Cassels samt Järnvägmuseet.

Förtroendevalda ur Mojsens styrelse fanns tillgängliga för introduktion under del av sommarperioden.

Ekonomi

Beträffande föreningens ekonomi hänvisas till bifogad resultat- och balansräkning.

Utställningssäsongen

Sommaren 2025 hängde Mojsen tre separata utställningar i utställningshallen.

Utställningen om "Edward Mattson" producerad av Gruvcentrum Mojsen. Denna utställning hängde på Mojsen även föregående år.

Nytt för denna säsong var utställningen om Vilmos Böhm. Utställningen som är producerad av Harald Gatu är lånad av Mekaniska Verkstaden på Skansen.

Nytt var även veporna om de tre malmfartygen Liljevalchs, Pajala och Saggat.

Veporna samt bordet för placeringen av Pajala har genomförts i ett projekt finansierat av Riksantikvarieämbetet. Återstår i projektet är en glaskupa att placera över Pajala.

FARFAR GJORDE REVOLUTION - STEFAN FÖRSÖKTE

Vilmos Böhm var metallarbetaren som blev minister i revolutionens Ungern efter första världskriget. Sonsonen var skådespelaren i den röda teatergruppen som skildrade järnverksarbetarnas liv i Luleå.

Budapest 1918

Efter fyra års världskrig reser sig folken i Europa. Mot kriget, mot nöden, mot kundahusen som tvingat unga män till skyttegravarna. Den gamla ordningen skakar, på vissa håll faller den.

I Ungern, som var en del av kejsardömet Österrike-Ungern, faller det kungahus som bestått i över fyrahundra år. Det habsburgska enväldet drar sig undan när gatorna fylls med krav på **frihet, fred och bröd**.

Vilmos Böhm i Budapest. Foto: National Film Institute Hungary - Film Archive

En av dem som intog gatan var barnhems- pojken, verkstadsarbetaren Vilmos Böhm, nu en av de ledande socialdemokraterna i landet.

Vid krigsslutet var han 38 år, tvåbarns- far och gift med Maria som han träffat på skrivmaskinsfabriken de bögge arbetade på.

I Budapest ökade talkörens. **Allmän rösträtt! Jordreform! Tryckfrihet! Organisationsfrihet!**

Socialisten Böhm blev en av ministrarna i den första revolutions- regeringen. Med sin militära erfarenhet utses han till krigsminister.

Text: Harald Gatu

Foto vepa Vilmos Böhm

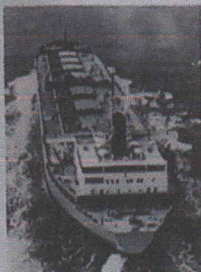
Kenneth Ekensteen, förste maskinist i v och Ingemar Nilsson, andre styrman.

Bosse Holst, andre maskinist och Hans Öhrman, reparatör/modellbyggare.

Maskinist, reparatör, motormän sköter övervakning och underhåll av fartygets maskiner och tekniska utrustning. Fartyget var utrustat för att vara obemannat i maskinrummet under tiden 16:00 till 08:00 följande morgon. Kaj-Gunnar Thulla, andre maskinist.

M/S Pajala från 1969.

M/S PAJALA

Från Göta-Verken, Arendal levererades malmtankern Pajala 1969 till Trafik AB Grängesberg-Oxelösund. Fartyget var 253 meter långt med en bredd av 40 meter. Malmtankern var det tredje fartyget i Gränges med namnet Pajala efter samhället i Tornedalen med samma namn.

Såld till Liberia 1978, efter flera ägarbyten anlände hon 1993 till Xingang, Kina för upphuggning.

Jungfruressan gick från Göteborg till hamnen Buchanan i Liberia för att lasta järnmalm till Japan. Därefter gick färden till Persiska Viken för lastning av råolja till Le Havre i Frankrike. Detta var återkommande resor under fartygets aktiva tid - Pajala anlände aldrig till svenska hamnar. Redan i slutet på 1950-talet hade Gränges engagerat sig i gruvprojektet Lamco i Liberia.

Längsta sjöresan var från Narvik med järnmalm, vidare runt Sydafrika via Malaccasundet till Muroran på Japans

nordligaste ö, Hokkaido. Resan tog 53 dygn.

Tjänstgöringstiden ombord var på 1960-talet årslång. Därefter blev det ett bättre semester- och avlösningssystem för att slutligen mynna ut i ett 1-1 system i slutet av 1970-talet. Det innebar att två personer delade på en befattning ombord och man tillbringade då 2-3 månader ombord och 2-3 månader hemma på ledighet.

Berättat i text och bild av Kenneth Ekensteen som tillsammans med modellbåtens tillverkare Hans Öhrman arbetade på M/S Pajala.

De så kallade "lasaronerna" ombord, det vill säga de som hade ledig tid.

C F I

Ångfarty-
verken i
serie m
Trafik a
Namnet
bergsbe
Liljeval
byggde
följd av

C F Lilj
storma
verksa
många
drunkn
drift i
styrinr
av be
och fö

Åren
malm
ockup
gick
skage
norra

Foton vepa från utställningen om malmfartygen.

Modellen av malmfartyget Pajala.

Utställningarna och besöksgruvan samlade tillsammans under sommaren och i samband med andra aktiviteter cirka 304 (340) besökare.

Totalt sjönk antalet besökare av Mojsen 2025 i förhållande till 2024. Liknande tendens har gått att se på de övriga besöksmålen på Väster i Grängesberg.

Guidad tur på Väster i Grängesberg

Som nytt inslag har varit guidade turer på Väster i Grängesberg. Den guidade turen genomfördes två gånger per dag. Utgick från Cassels och slutade vid Lokmuseet.

Guider var sommarjobbare placerade på Cassels. Guiderna utbildades av Monica K Samuelsson. Samuelsson producerade även underlaget för guideturen.

Konstrundan i Ludvika kommun

I samband med Konstrundan i Ludvika under allhelgonahelgen visade Mojsen sin ordinarie utställning. Förutom denna visades konst ur de delar av IF Metalls konstsamling som finns hos Mojsen.

Gästutställare var lokala fotografen Magnus Carlsson.

Konstrundan samlade omkring 67 (92) besökare på Mojsen.

Berättarkväll

I november månad arrangerade Mojsen en berättarkväll. Temat var Sveagruvan på Svalbard. Berättare var Per Eklund. Kvällen var mycket lyckad trots att det var något kallt inne på Mojsen. 40 intresserade åhörare deltog.

Övrigt

Tillsammans med övriga föreningar och kommunens Näringslivsenhet har arbetet fortsatt för att utveckla det gemensamma besöksmålet på Väster i Grängesberg.

Under 2025 använde besöksmålen på Väster i Grängesberg det gemensamma biljettsystemet.

Utställningen "Vår beredskap – då och nu" har under 2025 varit uthyrd till Nyköpings Hembygdsförening och Stadsvakten Nyköpings Kulturarvsmuseum, Nyköping.

Kontakter, representation och andelar

Föreningen är medlem i ARBETSAM - Arbetslivsmuseernas samarbetsråd.

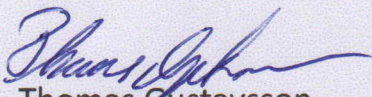
Föreningen är innehavare av 495 andelar i Grängesbergs Folkets Park förening. Andelarna inköptes ursprungligen av Gruvs avdelning 1.

Slutord

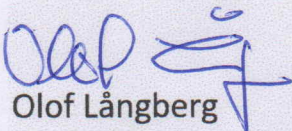
Styrelsen vill rikta ett varmt tack till alla som på olika sätt bidragit till och deltagit i verksamheten bland annat Ludvika kommun, till samtliga medlemmar och framför allt till alla de som väljer att besöka oss.

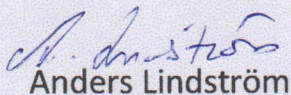
Grängesberg i februari 2026

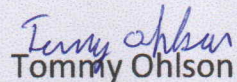
Anders Hjalmar

Thomas Gustavsson

Kenneth Andersson

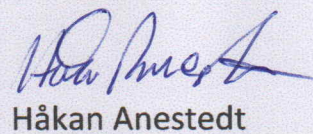

Olof Långberg

Anders Lindström

Tommy Ohlson

Sven-Erik Källman

Stefan Johansson

Håkan Anestedt

Resultaträkning 2025

Balansräkning 2025

Revisionsberättelse

Till årsstämman i Föreningen Gruvcentrum Mojsen

Org nr 883800-9838

Vi har granskat årsredovisningen och räkenskaperna samt styrelsens förvaltning i Föreningen Gruvcentrum Mojsen för år 2025. Det är styrelsen som har ansvaret för räkenskapshandlingarna och förvaltningen. Vårt ansvar är att uttala oss om årsredovisningen och förvaltningen på grundval av vår revision.

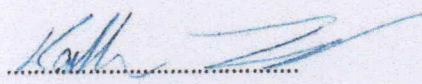
Revisionen har utförts i enlighet med god revisionssed i Sverige. Det innebär att vi planerat och genomfört revisionen för att med hög men inte absolut säkerhet försäkra oss om att årsredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter. En revision innefattar att granska ett urval av underlagen för belopp och annan information i räkenskapshandlingarna. I en revision ingår också att pröva redovisningsprinciperna och styrelsens tillämpning av dem samt att bedöma den samlade informationen i årsredovisningen. Vi har granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i föreningen för att kunna bedöma om styrelseledamot har handlat i strid med föreningens stadgar. Vid vår granskning har det inte framkommit något som tyder på att verksamheten inte bedrivs på ett ändamålsenligt sätt.

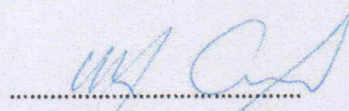
Årsredovisningen har upprättats i enlighet med god redovisningssed i Sverige.

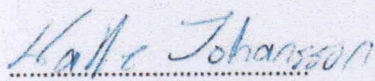
Styrelsens ledamöter har enligt vår bedömning inte handlat i strid med föreningens stadgar.

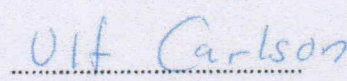
Vi tillstyrker att resultaträkning och balansräkning fastställs och att styrelsens ledamöter beviljas ansvarsfrihet för den tid årsredovisningen omfattar.

Grängesberg den 27/2 2026

Underskrift

Underskrift

Namnförtydligande

Namnförtydligande